

Δημοσθένους
Ἑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στο Πρόγραμμα της Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης για τα Αρχαία Ελληνικά, όπως καταρτίστηκε από το Π.Ι., προβλέπεται και η διδασκαλία του λόγου του Δημοσθένη «Ἐπὲρ Μεγαλοπολιτῶν».

Με τη διδασκαλία των ρητορικών λόγων του Δημοσθένη, όπως καθορίζονται από το Πρόγραμμα Σπουδών (*Οδηγίες για τη διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο*, Αθήνα 1999, σσ. 48-49), επιδιώκεται:

- Να επισημάνουν οι μαθητές τα στοιχεία που διακρίνουν το προσωπικό του ύφος, τον χειμαρρώδη λόγο του και την εύστοφη επιχειρηματολογία του.
- Να διακρίνουν την αταλάντευτη πεποίθησή του ότι η Αθήνα είναι η εγγυήτρια δύναμη της ελευθερίας όλων των ελληνικών πόλεων λόγω του δημοκρατικού της πολιτεύματος, το οποίο την καθιστά αντίθετη με κάθε μορφή τυραννίας ή πολιτικής επιβουλής.
- Να διαπιστώσουν την επικαιρότητα της πρότασής του σύμφωνα με την οποία η εξωτερική πολιτική πρέπει να διαμορφώνεται με βάση το γενικότερο συμφέρον και όχι τα συναισθήματα των πολιτών.
- Να εκτιμήσουν την πολιτική θέση του Δημοσθένη ότι η δημοκρατική Αθήνα πρέπει να στηρίξει με δικαιοσύνη αλλά και αποφασιστικότητα κάθε μικρή δύναμη που αδικείται ή κινδυνεύει να υποδουλωθεί σε οποιοδήποτε ανελεύθερο ολιγαρχικό καθεστώς, όπως οι Ρόδιοι στο Μαύσωλο ή την Αρτεμισία, οι Μεγαλοπολίτες στη Σπάρτη ή οι Ολύνθιοι στον Φίλιππο.
- Να συζητήσουν την πεποίθηση του Δημοσθένη ότι για όλους τους παραπάνω λόγους η Αθήνα πρέπει να επιδιώκει σταθερά την ηγεμονία στον ελληνικό κόσμο και να μην παραιτηθούν από αυτή την αρχή, όπως συνιστούσε ο Ισοκράτης στο λόγο του «Περὶ Εἰρήνης», που εκφωνήθηκε την ίδια εποχή με τον «Περὶ τῆς Ῥοδίων Ἐλευθερίας», μετά το συμμαχικό πόλεμο (357-355 π.Χ.)

Ο λόγος εκφωνήθηκε από το ρήτορα στην Εκκλησία του Δήμου (353-352 π.Χ.) που συνήλθε για να εξετάσει το αίτημα των Αρκάδων προς τους Αθηναίους για βοήθεια.

Ο Δημοσθένης προτείνει στους συμπολίτες του να βοηθήσουν τους Αρκάδες, γιατί αυτό επιβάλλει το συμφέρον της πόλης. Μέλημα του Δημοσθένη η προάσπιση του συμφέροντος της Αθήνας. Νιώθει το χρέος του απέναντι στην πόλη και προσπαθεί να καθοδηγήσει τους συμπολίτες του προς την ορθή πολιτική στάση. Υποστηρίζει την αρχή της «ισορροπίας των δυνάμεων» με την παράλληλη εξασθένηση Λακεδαιμονίων και Θηβαίων. Πιστεύει πως δεν πρέπει να ισχυροποιηθούν οι Λακεδαιμόνιοι με την κατάκτηση της Μεγαλόπολης και είναι άδικο να υποτάσσεται ο αδύνατος στον ισχυρό. Τονίζει την υπεροχή της Αθήνας και τον πρωταγωνιστικό της ρόλο, επισημαίνει τις θέσεις των πολιτικών του αντιπάλων, τις κρίνει και καταρρίπτει τα επιχειρήματά τους. Αρνείται να αποδεχθεί τον δευτερεύοντα και παθητικό ρόλο της Αθήνας, δείγμα της πτώσης του μεγαλείου της.

Οι ερωτήσεις αξιολόγησης συνδέονται με τους παραπάνω διδακτικούς στόχους και την ερμηνευτική οπτική που προκύπτει από αυτούς.

Οι ειδικοί διδακτικοί στόχοι, που προτάσσονται των ερωτήσεων κάθε ενότητας, σκοπό έχουν να βοηθήσουν στην αξιολόγηση των ερωτήσεων που ακολουθούν, ως προς το βαθμό που ανταποκρίνονται στους σκοπούς διδασκαλίας του μαθήματος και το βαθμό που ελέγχουν την εκπλήρωσή τους. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι δεν έχουν κανονιστικό χαρακτήρα, εννοούνται κυρίως ως μέσο συντονισμού και διαδικαστικού ελέγχου.

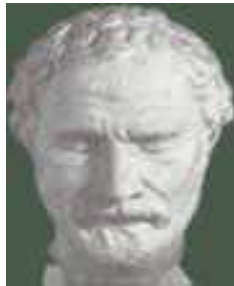
Για την εκπόνηση των ερωτήσεων ακολουθήσαμε το χωρισμό του κειμένου σε νοηματικές και όχι διδακτικές ενότητες, όπως στο σχολικό βιβλίο. Με τις ανακεφαλαιωτικές ερωτήσεις και τις συνθετικές - δημιουργικές εργασίες επιδιώκουμε την εμπέδωση των θεσμών, διαχρονικών ιδεών και αξιών, καθώς και τον έλεγχο της αναλυτικοσυνθετικής δεξιότητας των μαθητών.

Με τις ερωτήσεις μας επισημαίνουμε τη δομή του λόγου, την προβολή του ήθους του ρήτορα, τη δημοκρατία, τους θεσμούς της, τον πολιτικό

στοχασμό, τη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, την ισορροπία των δυνάμεων, το σεβασμό στο δίκαιο, την προστασία των αδύναμων στο συγκεκριμένο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο και επιδιώκουμε τη διαμόρφωση του πολιτικού ήθους των μαθητών. Στόχος των ερωτήσεων του παρόντος τεύχους, όπως και των προηγούμενων που εκπονήθηκαν από την Ομάδα Φιλολόγων του Κ.Ε.Ε., είναι ο προβληματισμός των συναδέλφων για μια γόνιμη και αποδοτική διδασκαλία και όχι η χειραγώγηση και η τυποποίηση της διδασκαλίας τους.

Με απόλυτο σεβασμό στους συναδέλφους και στον τρόπο διδασκαλίας τους θέτουμε την εργασία μας αυτή στη διάθεσή τους για διευκόλυνση στο επίπονο έργο τους, με την παράκληση μιας γόνιμης συνεργασίας που θα βελτιώσει το έργο μας στην επανέκδοση προηγούμενων τευχών και τη συγγραφή νέων.

Ευχαριστούμε θερμά τους συναδέλφους για τις μέχρι τώρα υποδείξεις τους, τις οποίες θα διαπιστώσουν ότι λάβαμε σοβαρά υπόψη μας στα νέα τεύχη και επαναλαμβάνουμε ότι οι παρατηρήσεις και τα σχόλιά τους είναι χρήσιμα για τη βελτίωση του έργου μας.

Δημοσθένης

*Η Ειρήνη του Κηφισόδοτου.
Ρωμαϊκό αντίγραφο στο Μουσείο του Μονάχου*